

MATKA TEREZA

Neobyčajné príbehy

Leo Maasburg

Tretie,
rozšírené
vydanie

EDÍCIA
PROFILY

MATKA TEREZA
Neobyčejné příběhy
Leo Maasburg

MATKA TEREZA

Leo Maasburg

Neobyčajné príbehy

SPOLOK SVÄTÉHO VOJTECHA
TRNAVA 2017

ČÍTANIE
S PRIDANOU
HODNOTOU

Leo Maasburg, MUTTER TERESA

© 2010 Pattloch Verlag. All Rights reserved by Verlagsgruppe

Droemer Knauer GmbH & Co. KG, Munich

Slovak translation © Spolok svätého Vojtecha – Vojtech,

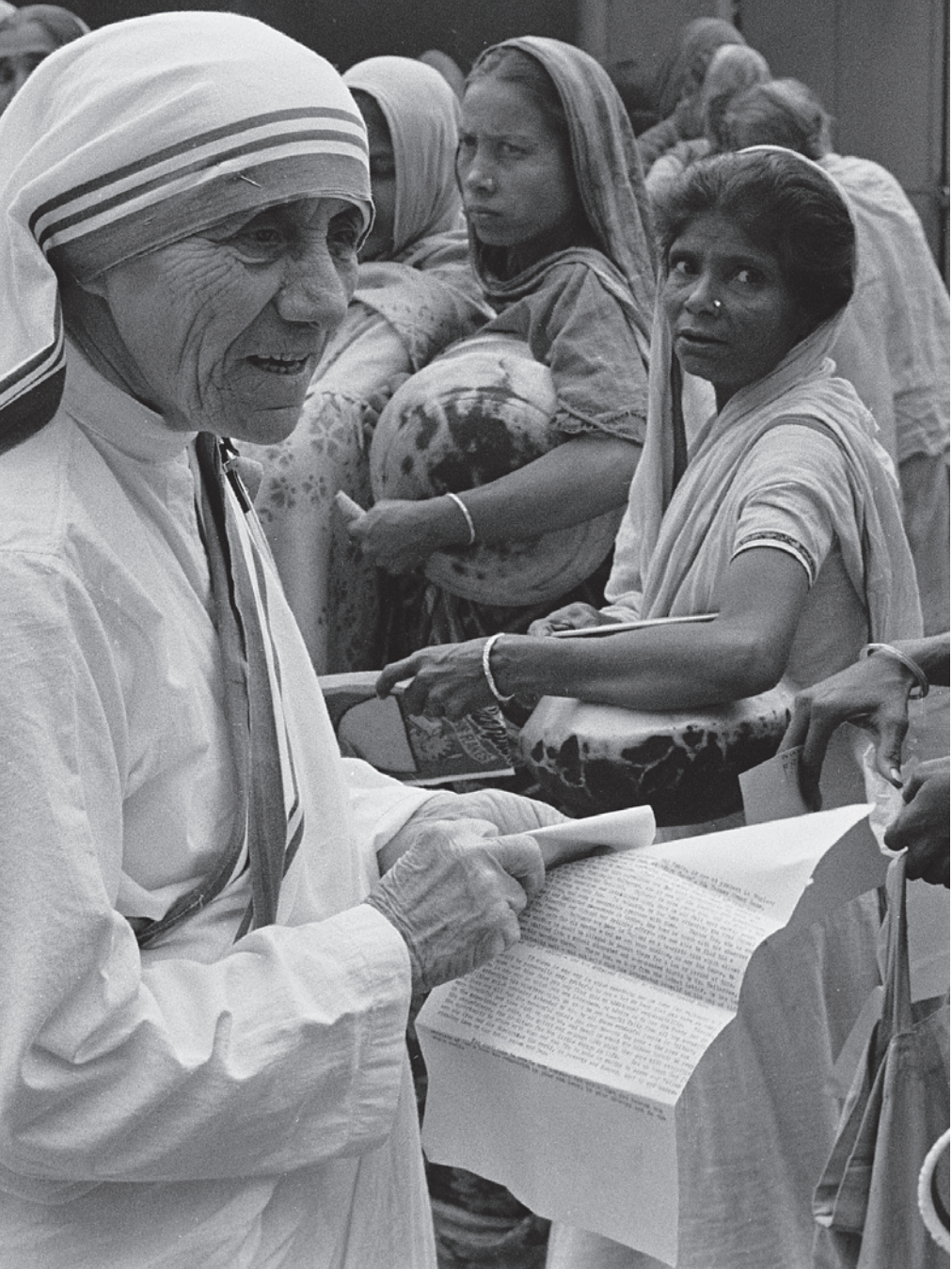
spol. s r. o., Trnava 2017

ISBN 978-80-8161-251-0

Obsah

Predslov: Čo by chcela?.....	9
1. Láska na druhý pohľad	12
2. Vo Vatikáne.....	20
3. Ako si objednať svätca?	30
4. Druhé povolanie Matky Terezy	36
5. Chudobní sú skvelí ľudia	42
6. Podnikanie Matky Terezy	52
7. Hovor im o Ježišovi!	61
8. Robiť malé veci s veľkou láskou.....	69
9. U najchudobnejších z chudobných	82
10. Kontemplatívna žena uprostred sveta.....	89
11. Odzbrojujúco šarmantná.....	97
12. Ako sa pustiť do boja.....	108
13. Duše v núdzi	116
14. V ríši zla	122
15. Sovietske Vianoce.....	135
16. Arménske dobrodružstvá.....	142
17. Pri pútnikoch, prostitútkach a politikoch	155
18. Medzi hinduistami a moslimami	163
19. Hlas nemých.....	172
20. Je to jeho dielo!.....	182
21. Utrpenie a smrť	193
22. Učiteľka nežnej Božej lásky	200
23. V rozkveti svätosti	218
24. Matka Tereza žije!	227
25. Od učiteľky k učiteľke Cirkvi	233
Doslov k novému vydaniu 2016	251
Podakovanie autora.....	259

Predslov

Čo by chcela?

Matka Tereza patrí k veľkým, výrazným osobnostiam dvadsiateho storočia. Ako bez okolkov hovoria kritici aj neveriaci, je vynikajúcou postavou súčasných dejín i dejín Cirkvi. Predovšetkým však bola a je fascinujúcou ženou. To vidím na žiariacich očiach všetkých ľudí, ktorí ma prosia, aby som im niečo porozprával o Matke Tereze, len čo sa dozvedia, že som niekoľko rokov mohol byť v jej blízkosti. Prečo moderných ľudí dvadsiateho prvého storočia zaujíma svätá žena dvadsiateho storočia, s ktorou sa nikdy osobne nestretli? Čo v našej hektickej rýchlej dobe, ktorá sa ženie za každou módou, môže byť také zaujímavé a strhujúce na nejakej rehoľnej sestre, ktorá na uštipačnú poznámku jedného kritika, že jej teológia zaostáva dvesto rokov, s úsmevom odvetila: „Nie, dvetisíc rokov!“

Na nespočetných cestách, na ktorých som ju v pokročilom veku mohol sprevádzať, zažil som niečo z vyžarovania a kúzla jej osobnosti. Pre náš mediálny svet, ktorý dychtí po hviezdach každého druhu, bola neobyčajnou a nezameniteľnou žiariacou hviezdou: neobklopovali ju ani bohatí, ani pekní ľudia, ale najchudobnejší z chudobných, znetvorení a spoločnosťou odvrhnutí. Silná a múdra, charismatická a pokorná osobnosť, ktorá nechcela vládnuť, ale slúžiť. Inovačný originál, ktorého najväčší viditeľný úspech tkvel v tom, že mnohé mladé ženy po celom svete vďaka jeho pôsobeniu i podľa jeho vzoru radostne nasledovali Ježiša a našli v ňom zmysel života. Vela mužov a žien všetkých generácií sa dalo inšpirovať láskou Matky Terezy k Ježišovi. „Hviezda“, ktorá proti vlastnej vôli žiarila na scéne verejnosti, využívala to nanajvýš účinne pre dobrú vec.

Matka Tereza sa nikdy nestavala do stredobodu pozornosti. Iní ju však postavili do svetla reflektorov – a to prakticky natrvalo po udelení Nobelovej ceny za mier v roku 1979. Vtedy využívala možnosť odviesť pozornosť od seba na Krista. Z rozličných strán sa objavovali a stále pretrvávajú ťahanice, podnecované skôr národne ako cirkevne, týkajúce sa toho, komu Matka Tereza vlastne patrí. Ona sama by to určite nechcela, hoci svoje korene nepopierala. Jedna zo zriedkavých výpovedí Matky Terezy o nej samej znela: „Od narodenia som Albánka, dnes som indická štátna občianka. Som aj katolícka rehoľná sestra. Čo sa týka mojej práce, patríam celému svetu, ale v svojom srdci patríam iba Kristovi.“ Týmto sú majetkové vzťahy jednoznačne objasnené.

Nehovorí to všetko proti tomu, aby sa o Matke Tereze napísala kniha? A k tomu ešte taká, ktorá sa nezaobera ani

vedeckým, ani životopisným pohľadom, ale sýti sa zážitkami, spomienkami a zápiskami autora? Inak povedané: Čo by asi Matka Tereza chcela, aby som v tejto knihe napísal?

Pravdepodobne by mi dala rovnakú odpoveď ako v jeden krásny jesenný deň vo Viedni, keď som bol čerstvo vysvätený kňaz. Nikdy predtým som pre nikoho nerobil duchovné cvičenia, nieto ešte pre rehoľné sestry. Matka Tereza ma odrazu prekvapila otázkou: „Páter, mohli by ste pre sestry urobiť duchovné cvičenia?“

Poctený a zároveň neistý som sa spýtal, kedy by to malo byť. „Zajtra,“ odpovedala.

S rastúcou neistotou som sa ohradil: „Matka, veď ešte nikdy som to nerobil! O čom mám hovoriť?“

Jej odpoveď prišla bleskurýchle: „O čom by si hovoril? Hovor im o Ježišovi!“

Keď sa ľudia vypytovali na jej život a na detaily z neho, Matka Tereza väčšinou nad tým mávla rukou: „Nerada rozprávam o sebe, pretože keď ľudia hovoria alebo píšu o mne, potom menej hovoria a píšu o Ježišovi.“

A tak verím, že touto knihou postavím do správneho svetla pôsobenie i osobnosť Matky Terezy a najmä ten ukazovák, ktorým ukazovala na Ježiša. Tak napokon táto kniha o Matke Tereze poukáže predovšetkým na toho, ku komu vždy všetkých chcela priviesť: na Ježiša Krista.

Leo Maasburg

1

Láska na druhý pohľad

Ako fascinujúco bola obyčajná, taký výnimočný bol aj jej život a pôsobenie na ľudí, ktoré možno vnímať ešte aj dnes. Na jednej strane Matka Tereza predstihla všetky známe normy a na druhej strane bola aj celkom prirodzená, skutočne „normálna“ – a práve tým fascinovala. Počas obdobia s ňou a po jej boku som Matku Terezu pozoroval, skúmal a obdivoval. Od prvého okamihu mi pripomínala moju starú mamu.

Nemali spoločné iba stovky vrások na tvári, ale aj určité generačné črty. Matka Tereza bola prísna a disciplinovaná voči sebe, zároveň láskavá, mierne ustaraná a veľmi trpezlivá voči druhým. Mala aj úzke prísne pery mnohých starších ľudí, ktoré sem-tam podľa situácie našpúlila; pritom

naklonila hlavu trochu nabok a počúvala hostí s náznakom pochybnosti – avšak vždy s veľkou pozornosťou.

V iných okamihoch, opäť s našpúlenými perami, pokyv-kávala hlavou sem a tam ako znalec vína pri prvej degustácii nového ročníka. Kto ju poznal, v takých okamihoch tušil, že práve prichádza k pohotovému rozhodnutiu. A napokon sa našpúlené pery často stratili medzi vráskavými rukami a lícami – vtedy, keď si Matka Tereza oprela oťaženu hlavu o svoje upracované ruky, očividne skrivené artrózou, a, zabúdajúc na okolie, zotrvala v rozhovore s Pánom.

Tu sme sa dostali k dôležitému bodu jej osobnosti: Matka Tereza, ako to neustále vyžadovala aj od svojich sestier, bola totiž „kontemplatívna žena vo svete“. Všetky jej aktivity a jej pozornosť, zdanlivo úplne zamerané na svet, zaberali väčšiu časť jej bytia. Tá zostávala – ako na ladovci – skrytá pod povrchom, lepšie povedané, orientovaná dovnútra: bola kontemplatívna, pohrúžená do rozjímania o Bohu, jeho lásky a pôsobenia vo svete. Nosila pritom v sebe osobné tajomstvo, o ktorom nikto nič nevedel, hlboké mystické utrpenie: „noc duše“, ktorá vyšla najavo až po jej smrti, nenaplnenú a spaľujúcu túžbu po Božej blízkosti.

Počas mojej prvej návštevy v Kalkate som bol ešte dosť kritický. Detailne som si chcel všímať, akým spôsobom sa v praxi spiritualita a nábožnosť Matky Terezy prejavuje na nej a na jej sestrách. V kaplnke som si sadol k Matke Tereze na miesto, odkiaľ som mal dobrý výhľad na to, ako sa modlí. Zdala sa celkom ponorená do modlitby, kľáčala tam veľmi pobožne na dlážke, prípadne na rohožke so zavretými očami a chvíľami zopnuté ruky pozdvihla celkom k tvári.

Po chvíli som zbadal, že pred dverami kaplnky nervózne pobehuje fotograf. Očividne chcel s Matkou Terezou hovoriť, neodvážil sa však vojsť a vyrušiť ju. Zrazu k nemu podišla jedna sestra a naznačila mu, že pokojne môže vojsť. Vyzul si topánky, vošiel do kaplnky, váhal však, či si má kľaknúť vedľa Matky Terezy. Teraz ju vyruší, pomyslel som si a bol som zvedavý, ako na to zareaguje.

Určite to počula alebo cítila, keď si k nej kľakol na dlážku, pretože pozrela hore a privítala ho žiarivým úsmevom. V tej chvíli sa jej pozornosť celkom zamerala na fotografa. Niekoľkými slovami predniesol svoju záležitosť. Ona mu na to odpovedala. Postavil sa, opustil kaplnku, a skôr než bol vonku, Matka Tereza sa opäť pohrúžila do modlitby.

Na tejto krátkej scéne ma upútalo to, že na Matke Tereze nebolo badať ani najmenší náznak nespokojnosti alebo nevôle. Práve naopak: bolo to, akoby jej priniesol darček tým, že ju „vyrušil“ v modlitbe. Až neskôr som pochopil, že pre Matku Terezu bol Ježiš natoľko prítomný v každom človekovi, ktorého stretla, že – vychádzajúc z modlitby, teda zo živého rozhovoru s Ježišom – jednoducho prechádzala od Ježiša k Ježišovi.

Jedna z najkrajších a najpravdivejších viet, v ktorých Matka Tereza opísala seba samu, zaznela vtedy, keď raz odpovedala skupine novinárov. Jeden z reportérov vyhlásil: „Matka Tereza, to, čo robíte, je vynikajúce!“ Ona povedala: „Viete, som iba malá ceruzka v rukách Boha, toho Boha, ktorý sa práve chystá napísať zamilovaný list svetu.“

Matka Tereza tým myslela to, že by sme mali nechať, aby nás Boh použil, ako sami používame ceruzku: ako ceruzku potrebujeme na písanie, aby na papier zachytila to, o čom premýšľame a čo chceme povedať, rovnako Boh

použije človeka, aby vyjadril to, o čom premýšľa a čo chce povedať. V tom je veľkosť a zároveň poníženosť Boha, že nás, omylných ľudí, používa, aby prejavil svoju veľkosť.

Ak mu chceme naozaj patriť a slúžiť, musíme mu dovoliť, aby nás použil takým spôsobom, akým to on chce zjaviť.

To však už zabieham do udalostí, ktoré patria skôr do záveru knihy. Začneme teda od začiatku.

***

Matku Terezu som spoznal už počas štúdií. V tom čase som bol dôverným spolupracovníkom slovenského biskupa Pavla Hnilicu, žijúceho v exile v Ríme, ktorý prostredníctvom inštitúcie Pro fratribus (sám ju založil na pomoc chudobným) podporoval podzemnú cirkev v bývalom východnom bloku. S Matkou Terezou sa spoznal v roku 1964 v Bombaji na eucharistickom kongrese a hneď vedel, s akou veľkou osobnosťou má do činenia. Naliehal na pápeža Pavla VI. a napokon dosiahol, že ju pozval do Ríma. Biskup Hnilica pomáhal tiež otvoriť prvú pobočku sestier na rímskom predmestí Tor Fiscale.

Ako biskupov spolupracovník som síce bol prítomný, keď Matka Tereza prišla na návštevu a keď ju biskup Hnilica navštívil v jej rímskej pobočke San Gregorio, držal som sa však radšej v úzadí. Vtedy som sa prikláňal k názoru, že treba ju nechať na pokoji, navyše pri týchto príležitostiach Matku Terezu pravidelne prekvapovali českí a slovenskí hostia, ktorí sa neustále vo veľkých množstvách zbíjali okolo biskupa Hnilicu.

Rím bol naozaj plný zaujímavých osobností. Do tejto kategórie som podvedome zahrňal aj ju. No pri prvom

ozajstnom stretnutí Matka Tereza všetky moje predsudky hodila cez palubu. Namiesto toho, aby si spolu s biskupom a ostatnými hosťami sadla a mala hlavné slovo, všetkých zaviedla do kaplnky, klakla si a zotrvala v modlitbe pred Oltárnou sviatosťou. Nechcela nás priviesť k sebe alebo k svojej práci, ale k Oltárnej sviatosti!

Za milosť, že som sa po kňazskej vysviacke v roku 1982 mohol s ňou bližšie spoznať a sprevádzať ju mnoho rokov na cestách, vďačím charizme biskupa Hnilicu, ktorá spočívala v tom, že neovládal angličtinu. Mohli sa síce v prípade núdze – on slovensky a ona srbsky – dorozumieť aj priamo, ale ak išlo o komplikované veci, vyžadovalo to tlmočníka. Tak som prišiel na rad ja.

Keď som ako novokňaz prvý raz tlmočil, biskup Hnilica odrazu vyšiel von a ja som s Matkou Terezou zostal sám, opýtal som sa jej, čo má robiť čerstvo vysvätený kňaz, keď v srdci cíti, že má ísť do Ruska na misie. Jej odpoveď prišla ako blesk z jasného neba: „Má robiť to, čo mu povie biskup.“

Cítil som, že ma prekukla, a opýtal som sa, aby som sa ospravedlnil: „Keď biskup nič nevraví, čo má robiť potom?“

Matka Tereza krátko premýšľala a odpovedala: „Potom má robiť to, čo mu povie pápež.“

Presne to sa stalo neskôr: bol to napokon pápež Ján Pavol II., ktorý ma nepriamo poveril, aby som s Matkou Terezou odišiel najprv do Moskvy a potom do Arménska. Štátny sekretár kardinál Angelo Sodano mi na to v mene pápeža dal všetky potrebné právomoci.

***

Vďaka svojmu pragmatizmu a praktickým schopnostiam Matka Tereza mala vyvinutý cit, aby z náhodných stretnutí – a tých bolo hojne – dokázala získať pomoc a podporu pre svoju prácu a plány. Pri mojom prvom dlhšom stretnutí s Matkou Terezou, keď sa už skončila moja služba tlmočníka pre ňu a pre môjho biskupa, netrvalo ani minútu, kým zistila, že vlastným auto. Ihneď ma poprosila, aby som tri jej sestry poobede zaviezol na letisko. Tak som sa v tú nedeľu o tretej poobede ocitol na parkovisku pred domom sestier v San Gregoriu v Ríme. Matka Tereza tam tiež stála a „odovzdala“ mi tri svoje sestry. Každá držala otvorenú škatuľu. Pri ukladaní do kufra v aute som zbadal obsah týchto škatúl: zrolovaná rohožka na spanie, dve poskladané sári, jedna Biblia, breviár a zopár osobných drobností.

„Ideme na výlet do prírody?“ spýtal som sa sestier trochu provokujúco, poukazujúc tým na ľahkú batožinu.

„Nie, na letisko,“ znela odpoveď.

„Kam vlastne idete?“ vyzvedal som sa.

„Do Argentíny,“ usmiala sa na mňa sestra, ktorú by som ešte mohol považovať za tínedžerku.

„A na ako dlho? Na týždeň, na dva týždne?“

„Ó, nie, určite najmenej na päť alebo desať rokov!“

Stále ešte pátrajúc po vysvetlení takej chatrnej batožiny, opýtal som sa, odkedy vedeli o tomto sťahovaní.

„Od dnešného dopoludnia. Po slávnostnom zložení sľubov nám Matka Tereza dala novú misiu! Sme také šťastné!“

V tichosti som mohol iba porovnávať svoju kňazskú poslušnosť s tou ich – táto predstava mi dodnes nedá pokoja.

Tu som sa nielen naučil, že poslušnosť rehoľníkov siaha oveľa ďalej ako u svetských kňazov. Táto dokonalá disponovanosť podriaďiť sa nariadeniu, ktoré prichádza od

predstavených, ovplyvnila moje zmýšľanie. Matka Tereza presne vedela, aká autorita každému skutočne prináleží: celkom určite nebola odovzdaná, ale bola veľmi poslušná. Nikdy nepodnikala nič, len aby urobila dobrý dojem na predstaveného, biskupa alebo kardinála. Vedela tiež celkom presne rozoznať príkaz biskupa v jeho kompetencii – a mimo jeho kompetencie.

Keď Matka Tereza na konci jedného zasadnutia Biskupskej synody stretla kardinála Franza Kóniga a on sa jej opýtal, ako sa má medzi toľkými biskupmi, odpovedala: „Viete, pán kardinál, nerozumiem síce všetkému, o čom sa tu hovorí a referuje, ale pomyslím si: asi niekedy je dôležitejšie modliť sa za biskupov, ako ich počúvať.“

Mladé sestry, ktoré som viezol na letisko, predpoludním dostali svoje poverenie a dozvedeli sa, kam poobede musia vycestovať. A ony s radosťou poslúchli. Neskôr som často zažíval, že tento spôsob poslania patril do systému misionárok lásky. Keď sestry v kostole zložili večné sľuby a písomné sľuby odovzdali do rúk Matky Terezy, prišlo na rad poslanie, ktoré veľmi dojemne vyjadrovalo podstatu sľubov: chudobu, čistotu, poslušnosť a „bezplatnú službu z celého srdca pre najchudobnejších z chudobných“ (full hearted and free service to the poorest of the poor). Po liturgickej slávnosti nové sestry išli do sakristie; tu Matka Tereza podpísala poverenia a odovzdala ich každej sestre osobitne. Na týchto lístkoch bolo napísané: „Milá sestra..., posielam ťa do...“ Matka Tereza vlastnoručne dopísala meno sestry a príslušnú krajinu. Pod to napísala: „Nech ťa Boh žehná. Matka M. Tereza MC.“

O tom všetkom som ešte nevedel, keď som tie tri sestry viezol na letisko v Ríme. Postrehol som však už niečo

MATKA TEREZA

z ducha Matky Terezy a jej diela. Na spiatocnej ceste som chcel Matku Terezu informovať, že sestry v poriadku odleteli. Už na mňa čakal čaj a pár keksov. Potom prišla osobne. Najprv som si myslel, že mi chce poďakovať, ale hneď ma poverila novou úlohou: „Páter, mohli by ste ma zajtra odviezť do Vatikánu?“